

ArticleHistory:

Received
17/07/2023
Accept
14/09/2023
**Available
online**
15/09/2023

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.3415>

DETERMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC PERSEVERANCE LEVELS AND NOMOPHOBIA LEVELS OF HIGH SCHOOL STUDENTS

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK AZİM DÜZEYLERİ İLE NOMOFOBİ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

Yasin Duru¹

Abstract

High school education is of great importance in their educational lives in terms of students starting and implementing road maps for their future. Their efforts to achieve academic success and the sustainability of this effort despite the obstacles can be briefly called academic perseverance. There are many factors that affect the academic perseverance levels of high school students. Smartphones, which have become widespread in recent years, have become a tool for people to spend a lot of time in their lives. Nomophobia, also known as fear of being deprived of the smartphone, is seen as one of the psychological diseases of the digital age. This research, which was conducted to determine whether there is a relationship between academic perseverance levels and nomophobia levels of high school students, was carried out in a questionnaire-based relational screening pattern, a quantitative model. The universe of the research constitutes high school students who study 2022-2023 education-teaching in Sinanpaşa district of Afyonkarahisar province. The sample of the research constitutes 334 students selected from the universe by sampling method. Personal Information Form, Academic Perseverance Scale and Nomophobia Scale were used as data collection tools in the research. Research findings were reached by collecting data in the internet environment by applying percent, standard deviation, t test, ANOVA test and Pearson Moments Multiplication analysis. According to the research findings, it was concluded that the academic perseverance levels of high school students were “high” and nomophobia levels were “orta”. In addition, it has been concluded that the academic levels of high school students differ according to their gender and class repetition; It has been concluded that nomophobia levels differ according to gender, school type and class repetition. Finally, it was concluded that there is a negatively high relationship between academic perseverance levels and nomophobia levels of high school students. Based on the research results, various suggestions have been made for research and practices in this regard.

Keywords: Nomophobia, academic perseverance, high school student

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, yasinduru26@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8404-5630>

Özet

Lise eğitimi öğrencilerin geleceklerine yönelik yol haritalarını çizmeye başlamaları ve uygulamaya koymaları açısından, eğitim hayatları içerisinde oldukça büyük bir öneme sahiptir. Akademik başarıyı elde edebilmek için gösterecekleri çaba ve bu çabanın engellere rağmen sürdürülebilir olması kısaca akademik azim olarak adlandırılabilir. Lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Son yıllarda kullanımı yaygınlaşan akıllı telefonlar insanların hayatlarında oldukça fazla zaman geçirdikleri bir araç haline dönüşmüştür. Akıllı telefonda mahrum kalma korkusu olarak da bilinen nomofobi dijital çağın psikolojik hastalıklarından biri olarak görülmektedir. Lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ile nomofobi düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma nicel bir model olan ankete dayalı ilişkisel tarama deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Afyonkarahisar ili Sinanpaşa ilçesinde 2022-2023 eğitim-öğretim eğitim gören lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise evrenden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen 334 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Akademik Azim Ölçeği ve Nomofobi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler internet ortamında toplanarak yüzde, standart sapma, t testi, ANOVA testi ve Pearson Momentler Çarpımı analizi uygulanarak araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin “yüksek” ve nomofobi düzeylerinin “orta” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca lise öğrencilerinin akademik düzeylerinin cinsiyet, sınıf tekrarı yapmış olma durumlarına göre farklılaştığı; nomofobi düzeylerinin cinsiyet, okul türü ve sınıf tekrarı yapmış olma durumlarına göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ile nomofobi düzeyleri arasında negatif yönde yüksek bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına dayanarak bu konuda yapılacak araştırmalara ve uygulamalara yönelik çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Nomofobi, akademik azim, lise öğrencisi.

GİRİŞ

Son yıllarda hızla ilerleyen teknoloji, gelişmiş teknolojik cihazların küçülmesine ve taşınır boyutlara kadar indirgenmesine yol açmıştır. 20. yüzyılın başlarında kullanılmaya başlayan ve büyük bir oda kadar boyutu olan bilgisayarlar artık kolaylıkla gündelik bir çantada taşınabilir boyutlara kadar küçülmüştür. Bu gelişmeler bununla sınırlı kalmamış, bilgisayarların yapabildiği neredeyse tüm işlemleri yapabilen ve boyutları oldukça küçük aygıtlar zamanla insanlığın hayatına girmiştir. İlerleyen teknoloji boyutların küçülmesi, ufukların genişlemesi ve maliyetlerin düşmesini beraberinde getirerek bahsi geçen teknolojilerin hemen herkesin sahip olabileceği maliyetlerle üretilmesine ve pazarlamasına yol açmıştır. Bu teknolojilerden en yaygını şüphesiz akıllı telefonlardır (Yılmaz, Köse, & Doğru, 2018).

Akıllı telefonların internete bağlanması ve kullanımlarının yaygınlaşması ile birlikte işlevselliği giderek artarak daha çok kullanıcının tercih ettiği ve gündelik hayatta daha çok başvurduğu bir hale dönüşmüştür. Müzik dinlemek, video izlemek, fotoğraf çekmek, anlık olarak mesajlaşmak, sosyal medya uygulamalarını kullanmak, bankacılık işlemlerini yapmak, alışveriş yapmak, sağlık verilerini toplamak ve analiz etmek gibi işlevler akıllı telefonların mevcut şartlarda yapabildiği işlevlerden bazılarıdır (Polat R. , 2017). Temel amacı iletişim olan akıllı telefonlar kullanıcılarında yalnızca sesli arama ile iletişim anlayışından ziyade, internet üzerinden görüntülü görüşmelerin yapılabildiği, ses, video, fotoğraf gibi medyaların paylaşılabilirdiği, anlık olarak mesajlaşmanın yapılabildiği yeni bir iletişim anlayışı hâkim olmuştur. Bu çok yönlü ve işlevselliği yüksek iletişim anlayışı, akıllı telefon kullanıcılarının bu cihazları gün içerisinde kullanma sürelerinin artmasına neden olarak kullanıcılarının hayatının önemli bir parçasına dönüşmüştür (Yıldırım & Kışioğlu, 2018).

Gündelik yaşamın önemli bir unsuru haline dönüşen, insanların yanından hiç ayırmadıkları ve tüm iletişim ve eğlence ihtiyaçlarını karşılama kapasitesine sahip akıllı telefonların kullanımı, yokluğunda kaygı oluşturmaya başlamıştır. 2008 yılında

İngiltere’de yapılan bir araştırma ile ortaya atılan nomofobi kavramı, insanların mobil cihazlara (akıllı telefon, tablet, taşınabilir bilgisayar vb.) erişemediğinde veya mobil cihaz kullanarak iletişim kuramadığında yaşadığı kaygı ve istemsiz korku olarak tanımlanmıştır (Sarıbay ve Durgun, 2020). Nomofobinin, insanların gündelik işlerine odaklanmakta zorlanması, agresif tavırlar sergilemesi, sosyalleşememesi, iş yükünün azaltılamaması gibi olumsuz etkileri olduğu yapılan araştırmalarla ortaya koyulmuştur (Adnan & Gezgin, 2016; Polat R. , 2017). Bununla birlikte Erdem, Kalkın, Türen ve Deniz (2016) yaptıkları araştırmada üniversite öğrencilerinde nomofobi düzeyleri ile akademik başarıları arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır.

Yalnızca akademik olarak değil, insan hayatında başarının anahtarı daima çaba ile elde edilebilmiştir. Akademik yönden başarılı olabilmek için de öğrencinin kendisine verilen görevleri zamanında, eksiksiz, doğru şekilde, dikkat dağıtan unsurlara rağmen, elinden gelenin en iyisini yapma yönündeki eğilimi olarak tanımlanan akademik azme sahip olması gerekmektedir (Soysal Işıkcı, 2022). Nitekim yapılan araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin akademik azim düzeylerinin bilişsel yeteneklerinden daha önemli bir etken olduğu görülmüştür (Sağkal, Soylu, Pamukçu ve Özdemir, 2020).

Akademik azim yalnızca öğrencinin akademik başarısını etkileyen bir unsur olarak görülmemelidir. Bozgün ve Başgöl (2018) yaptıkları çalışmada öğrencilerin akademik azim düzeylerinin yüksek olmasının okul pozitif yaşantılarının da artmasına neden olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna göre öğrencinin okul iklimine uyum sağlaması, okula karşı isteği ve okulda bulunma sevinci gibi olumlu tüm etkenler akademik azimlerine bağlıdır. Akademik azim düzeylerinin hem akademik başarıyı yukarılara taşıması hem de öğrencinin okula karşı aidiyetinin gelişmesinin önemli bir etkeni olduğu söylenebilir.

Aileler, eğitim sistemi, öğretmenler ve toplum öğrencilerden okula karşı uyumlu ve akademik olarak başarılı olmaları yönünde beklentilere sahiptir. Öğrencilerin bu başarıyı elde etmesinde akademik azim sahibi olması önemli bir farklılık yaratacaktır. Ancak öğrencilerin gündelik yaşamları ve bu yaşantılarının akademik başarıya odaklanmasına engel olan faktörleri doğurması öğrencilerin bu beklentilere karşılık verememesine neden olabilmektedir. Dijital çağın hastalıklarından biri olarak görülen nomofobinin akademik başarıyı etkilediği bilgisinden hareketle lise öğrencilerinde nomofobi ile akademik azim arasındaki ilişkiyi belirlemek bu araştırmanın problemi oluşturmuştur.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Lise öğrencilerinin, akıllı telefonda yoksun kalma korkusu olarak da adlandırılan nomofobi düzeyleri ile akademik azim düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, nicel tarama modelinde ankete dayalı ilişkisel tarama deseninde gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli geçmişte var olmuş ya da hali hazırda mevcut olan durumu ya da olguları belirlemek ve açıklamak için kullanılır. Tarama modeli veri toplama araçları ile bilgiye ulaşılan bir modeldir (Karasar N. , Bilimsel araştırma yöntemi, 2020, s. 109). İlişkisel (korelasyonel) tarama deseninde iki veya daha fazla değişkenin birbiri ile aralarındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin derecesini bulmaya yönelik veri toplama ve çözümleme gerçekleştirilir (Kaya, Balay ve Göçen, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Afyonkarahisar ili Sinanpaşa ilçesinde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında eğitim gören 715 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise evrenden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen, akıllı telefon sahibi olan 334 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme dair demografik bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Örnekleme dair demografik bilgiler

Grup	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kız	195	58,4
	Erkek	139	41,6
Okul Türü	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	46	13,8
	Anadolu Lisesi	237	71,0
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	51	15,3
Sınıf	9. Sınıf	59	17,7
	10. Sınıf	102	30,5
	11. Sınıf	107	32,0
	12. Sınıf	66	19,8
Sınıf tekrarı yapma	Evet	19	5,7
	Hayır	315	94,3

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya dahil olan öğrencilerin %58,4’ü kız, %41,6’sı erkektir. Öğrencilerin %13,8’i Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, %71’i Anadolu Lisesi ve %15,3’ü Anadolu İmam Hatip Lisesine devam etmektedirler. Öğrencilerin %17,7’si 9. Sınıf, %30,5’i 10. Sınıf, %32’si 11. Sınıf ve %19,8’i 12. Sınıf öğrencisidir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %94,3’ü sınıf tekrarına kalmamış %5,7’si ise sınıf tekrarı yapmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı 3 ayrı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcının demografik bilgilerinin alındığı Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümde Yıldırım ve Correia (2015) tarafından geliştirilen ve Yıldırım, Sumuer, Adnan ve Yıldırım (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan Nomofobi Ölçeği (Türkçe NMP-Q) ve üçüncü bölümde Clark ve Malecki (2019) tarafından geliştirilen ve Sağkal, Soylu, Pamukçu ve Özdemir (2020) tarafından Türkçeye uyarlanan Akademik Azim Ölçeği (AAÖ) kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda katılımcının cinsiyeti, okul türü, sınıf düzeyi, sınıf tekrarı yapma yapmadığı ve kendisine ait bir akıllı telefonu olup olmadığı bilgilerini içeren beş adet soru yer almaktadır. Katılımcıların seçimlerden kendisine uygun olan bir yanıtı işaretlemeleri istenmiştir. Alınan kişisel bilgiler araştırmanın alt amaçlarına uygun şekilde toplanmıştır.

Akademik Azim Ölçeği (AAÖ)

Sağkal, Soylu, Pamukçu ve Özdemir (2020) tarafından Türkçeye uyarlanan AAÖ 10 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. 5’li Likert tipi uygulanan ölçekten (1 = “Bana hiç uymuyor” – 5 = “Bana tamamen uyuyor”) alınan yüksek ortalama yüksek akademik azim düzeylerini yansıtmaktadır. Sağkal vd. (2020) ölçeğin iç tutarlık katsayısını (Cronbach’s Alpha) $\alpha = ,92$ olarak hesaplanmıştır.

Nomofobi Ölçeği (TNMP-Q)

Nomofobi ölçeğinin orijinal dilinde 4 alt faktörü olduğu görülmektedir ancak Türkçe nomofobi ölçeğinde bu alt faktörlere yer verilmemiştir. 20 ifadeden oluşan TNMP-Q için yapılan iç tutarlık analizine göre Cronbach’s Alpha değeri Yıldırım vd. (2016) tarafından $\alpha = ,92$ olarak hesaplanmıştır. 5’li Likert tipinde uygulanan ölçekten alınan yüksek puan yüksek nomofobi düzeylerini ifade etmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması amacıyla evrende yer alan öğrencilere internet ortamında oluşturulan form iletilmiştir. Kişisel bilgi formunda yer alan “Akıllı telefon sahibi olma” sorusuna göre

katılımcı diğer ölçeklere yönlendirilmiştir. Böylelikle akıllı telefonu olmayan katılımcının gereksiz bir şekilde sorulara yanıt vermesinin önüne geçilmiştir.

İnternet ortamında toplanan veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ile iç tutarlık katsayısı yeniden hesaplanmış ve AAÖ iç tutarlığının $\alpha = ,92$ olduğu ve TNMP-Q iç tutarlığının $\alpha = ,94$ olduğu görülmüştür. Bu değerlere göre kullanılan ölçeklerin bu araştırma için güvenilir olduğu söylenebilir.

Betimsel analizlerde katılımcıların ölçeğe yönelik düzeylerini belirlemek için ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmıştır. Elde edilen ortalamalar değerlendirilirken en düşük 1, en yüksek 5 puan aralığı beş eşit parçaya bölünerek 1,00-1,80 arası çok düşük, 1,81-2,60 arası düşük, 2,61-3,40 arası orta, 3,41-4,20 arası yüksek ve 4,21-5,00 arası çok yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada yapılacak analizleri belirleyebilmek için verilerin dağılımı incelenmiştir. Akademik Azim Ölçeğinden elde edilen verilerin çarpıklık katsayısının $-,294$, basıklık katsayısının ise $-,042$ olduğu, Nomofobi Ölçeğinden elde edilen verilerin çarpıklık katsayısının $,241$, basıklık katsayısının ise $,055$ olduğu görülmüştür. Demir (2022) normal dağılıma en yakın dağılımda çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile $+1$ arasında olduğunu ifade etmektedir. Buna göre araştırma verileri her iki ölçekte de normal dağılıma benzerlik göstermektedir. Buna göre farklılaşmaları belirlemek için parametrik analizler olan t-testi ve ANOVA testi, korelasyon analizi için Pearson Momentler Çarpımı analizi uygulanmaya karar verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada toplanan verilerin araştırmanın amaçları doğrultusunda analiz edilmesi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlerin dijital yeterlik düzeylerine ilişkin bulgular

Yapılan analizlerle elde edilen; Öğretmenlerin dijital yeterlik düzeyleri ölçek geneli ve alt boyutlarına ilişkin bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Lise Öğrencilerinin Akademik Azim ve Nomofobi Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerini belirlemek üzere yapılan ortalama ve standart sapma hesaplamaları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeyleri

Grup	N	$\bar{x}$	Std. Sap.
Akademik Azim	334	3,60	,76
Nomofobi	334	2,95	,81

Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde lise öğrencilerinin akademik azim ortalamalarının $\bar{x} = 3,60$ olduğu, nomofobi ortalamalarının $\bar{x} = 2,95$ olduğu görülmektedir.

Lise Öğrencilerinin Akademik Azim ve Nomofobi Düzeylerinin Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi bulguları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Düzye	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Std. Sap.	Std. Hata	t	t Testi df	p
Akademik Azim	Kız	195	3,77	,66	,05	4,912	258,110	,000
	Erkek	139	3,35	,82	,07			
Nomofobi	Kız	195	3,07	,82	,06	3,224	332	,001
	Erkek	139	2,78	,78	,07			

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin her ikisinin de cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir ($p < ,05$). Buna göre kız lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin ($\bar{x} = 3,77$) erkek öğrencilere ($\bar{x} = 3,35$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca kız lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin ($\bar{x} = 3,07$) erkek öğrencilere ($\bar{x} = 2,78$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Lise Öğrencilerinin Akademik Azim ve Nomofobi Düzeylerinin Okul Türü Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin okul türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi bulguları ile tespit edilen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Post Hoc (Scheffe) analizlerinden elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin okul türü değişkenine göre incelenmesi

Boyut	f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				ANOVA Sonuçları					Post Hoc Scheffe	
	Okul Türü	N	$\bar{x}$	SS	Varyans Kaynağı	Kareler Top.	df	$\bar{x}^2$	F	p	Fark
Akademik Azim	(1)	46	3,44	,96	G. Arası	1,45	2	,72			
	(2)	237	3,63	,72	G. İçi	189,78	331	,57	1,26	,29	
	(3)	51	3,57	,71	Toplam	191,22	333				
Nomofobi	(1)	334	2,93	,95	G. Arası	7,86	2	3,9			
	(2)	46	3,03	,81	G. İçi	212,92	331	,64	6,11	,002	2>3
	(3)	237	2,60	,58	Toplam	220,78	333				

(1) Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, (2) Anadolu Lisesi, (3) Anadolu İmam Hatip Lisesi

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde lise öğrencilerinden akademik azim düzeyleri okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmazken ($p > ,05$) nomofobi düzeylerinin okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farka sahip olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında oluştuğunu belirlemek üzere gerçekleştirilen Post Hoc (Scheffe) testi bulgularına göre Anadolu Lisesi türünde öğrenim gören öğrencilerin nomofobi düzeylerinin Anadolu İmam Hatip Lisesi türünde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Lise Öğrencilerinin Akademik Azim ve Nomofobi Düzeylerinin Sınıf Düzeyi Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan ANOVA testi bulguları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre incelenmesi

Boyut	f, $\bar{x}$ ve SS değerleri				ANOVA Sonuçları					
	Sınıf Düzeyi	N	$\bar{x}$	SS	Varyans Kaynağı	Kareler Top.	df	$\bar{x}^2$	F	p
Akademik Azim	9	59	3,80	,78	G. Arası	4,02	3	1,34		
	10	102	3,62	,74	G. İçi	187,20	330	,57	2,36	,07
	11	107	3,54	,66	Toplam	191,22	333			
	12	66	3,46	,88						
Nomofobi	9	59	2,77	,76	G. Arası	2,85	3	,95		
	10	102	3,04	,77	G. İçi	217,93	330	,66	1,44	,23
	11	107	2,97	,80	Toplam	220,78	333			
	12	66	2,96	,93						

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde lise öğrencilerinin sınıf düzeyinin akademik azim düzeylerinde ve nomofobi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka neden olmadığı görülmektedir ($p > ,05$).

Lise Öğrencilerinin Akademik Azim ve Nomofobi Düzeylerinin Sınıf Tekrarı Yapmış Olmaları Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin sınıf tekrarı yapmış olma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan t-testi bulguları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Lise öğrencilerinin akademik azim ve nomofobi düzeylerinin sınıf tekrarı yapmış olma durumuna göre incelenmesi

Düzye	Sınıf Tekrarı Yapmış	N	$\bar{x}$	Std. Sap.	Std. Hata	t Testi		
						t	df	p
Akademik Azim	Evet	19	3,23	,84	,19	-	332	,03
	Hayır	315	3,62	,75	,04	2,17		
Nomofobi	Evet	19	2,97	,91	,21	-	332	,04
	Hayır	315	2,57	,80	,05	2,10		

Tablo 6'da yer alan veriler incelendiğinde lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinde sınıf tekrarı yapmamış olan öğrenciler ($\bar{x} = 3,62$) lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < ,05$). Ayrıca lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin sınıf tekrarı yapmış olma durumuna göre anlamlı bir farklılığa sahip olduğu, sınıf tekrarı yapmış olan öğrencilerin nomofobi düzeylerinin ($\bar{x} = 2,97$) sınıf tekrarı yapmamış öğrencilerin nomofobi düzeylerinden ($\bar{x} = 2,57$) daha yüksek olduğu görülmektedir ($p < ,05$).

Lise Öğrencilerinin Akademik Azim ve Nomofobi Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Lise öğrencilerinin akademik azim ile nomofobi düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi bulguları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ve nomofobi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi

Düzye	N	r	p
Akademik Azim Nomofobi	334	-,73	,019

Tablo 7'de yer alan veriler incelendiğinde lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ile nomofobi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönde yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,73$; $p < ,05$).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma amaçlarına yönelik elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ulaşılan sonuçlar ve araştırma sonuçlarının alan yazın ile değerlendirilmesinden oluşturulan tartışmalar bu bölümde yer almaktadır.

Araştırma bulgulara göre lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin "yüksek" olduğu, nomofobi düzeylerinin "orta" olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sağkal, Soylu, Pamukçu ve Özdemir (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin bu araştırma ile benzer şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Soysal Işıklı (2022) tarafından yapılan çalışmada da lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Farklı örneklem özelliklerine sahip bu araştırmalar birlikte değerlendirildiğinde lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin yüksek olduğu sonucunu genellemek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte alan yazında lise öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile ilgili gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde Ergin (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin orta düzey olduğu görülmektedir. Eren, Kılıç, Günal, Kırçalı, Öznacar ve Topuzoğlu (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulguları incelendiğinde lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin dağılımlarının orta düzeyde yoğunlaştığı

görülmektedir. Alan yazında yer alan araştırmalar ve yapılan bu araştırmanın sonuçları birlikte değerlendirildiğinde lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin “orta” düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmada yer alan diğer bir bulguya göre lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ve nomofobi düzeyleri cinsiyet faktörüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Buna göre kız öğrencilerin akademik azim düzeyleri erkek öğrencilerden yüksektir. Sosyal Işıkcı (2022) yaptığı araştırma ile kız öğrencilerin akademik azim düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Sağkal, Soylu, Pamukçu ve Özdemir (2020) da yaptıkları araştırma ile kız öğrencilerin akademik azim düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yusnaeni ve Sudirman (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma Kenya’daki lise öğrencilerinde de kız öğrencilerin akademik azim düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlara göre kız öğrencilerin akademik azim düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Alan yazında lise öğrencileri ile gerçekleştirilen nomofobi konulu araştırmalar incelendiğinde Gezgin, Çakır ve Yıldırım (2018)’in araştırmasında kız öğrencilerin nomofobi düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu görülmektedir. Ergin (2020)’in yapmış olduğu araştırmanın da aynı şekilde kız öğrencilerin nomofobi düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu ortaya koyduğu görülmektedir. Yurt dışı alan yazında da lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerini araştıran çalışmalarda benzer sonuçlar olduğu görülmektedir. Örneğin Bucot, Kim ve Kim (2020) Filipinler’de lise öğrencileri ile yaptıkları araştırmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha nomofobik olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırma sonuçlarına bakılarak lise çağındaki bireylerde kız öğrencilerin nomofobi düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin okul türüne göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında yer alan araştırmaların örneklemi genellikle tek okul türünden alındığı için bu faktörle ilgili alan yazın değerlendirmesi yapmak mümkün değildir. Bu araştırmaya katılan 3 okul türünden öğrencilerin akademik seviyeleri arasında çok önemli farklar olmadığı düşünüldüğünde, okul türlerinin akademik azim düzeylerini etkilememesi kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirilebilir. Öte yandan lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin okul türüne göre farklılaştığı, Anadolu Lisesi öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin Anadolu İmam Hatip Lisesi öğrencilerinden daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç iki okul türü arasındaki kültür farklılıkları ve öğrencilerin aile yapılarının farklı olacağı düşüncesi ile açıklanabilir.

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre lise öğrencilerinin sınıf düzeyi akademik azim düzeylerinde ve nomofobi düzeylerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Soysal Işıkcı (2022) lise öğrencilerinin akademik düzeylerinin sınıf seviyelerine göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Bu araştırma sonucu ile yapılan araştırmanın sonucunun örtüşmediği görülmüştür. Araştırmaların örneklemelerinin okul türleri ve öğrencilerin akademik seviye farklılıklarının bu tür bir sapmaya neden olacağı düşünülebilir. Eren ve arkadaşları (2020) yaptıkları araştırma ile nomofobi düzeylerinin sınıf seviyelerine göre farklılaşmadığını ortaya koymuşlardır. Bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde sınıf seviyesinin nomofobi düzeylerini etkileyen bir faktör olmadığını söylemek mümkündür.

Araştırmada lise öğrencilerinin sınıf tekrarı yapması ile akademik azim düzeylerinin ve nomofobi düzeylerinin farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere elde edilen bulgular incelendiğinde lise öğrencilerinin sınıf tekrarı yapma durumuna göre akademik düzeylerinin ve nomofobi düzeylerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre sınıf tekrarı yapan lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin sınıf tekrarı yapmamış öğrencilere göre daha düşük, nomofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Alan yazında lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ile ilgili yapılan araştırmalarda sınıf tekrarı yapmış olma faktörünü inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Öte yandan Bedel (2013) yaptığı bir araştırma ile lise öğrencilerinin sınıf tekrarı yapmış olmasının akademik güdüleme üzerinde bir etkisi olmadığını ortaya koymuştur. Bu sonuca göre sınıf tekrarı yapmanın lise öğrencilerinde akademik

tutumlarına etki etmemesi beklenebilir. Bu durumda akademik azim düzeylerinin sınıf tekrarı yapma durumuna göre farklılaşması alan yazındaki araştırma sonucu ile örtüşmediği görülmektedir. Bedel (2013)'in araştırmasının örnekleminde daha çok sınıf tekrarı yapan öğrenci bulunması, araştırmanın büyükşehirde yapılmış olması gibi etkenler sonuçların farklı olmasının açıklaması olabilir. Alan yazında yer alan lise öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile ilgili araştırmalarda sınıf tekrarı yapma durumunun değerlendirilmediği görülmektedir. Bununla birlikte İncirci (2021) yaptığı araştırmada öğrencilerin sınıf tekrarı yapmasıyla birlikte bilgisayar ve cep telefonu bağımlılıklarının arttığını ifade etmiştir. Bu sonuç sınıf tekrarı yapan öğrencilerin nomofobi düzeylerinin daha yüksek olmasını açıklar niteliktedir.

Araştırmanın genel amacına yönelik elde edilen bulgular incelendiğinde lise öğrencilerinin akademik azim düzeyleri ile nomofobi düzeyleri arasında negatif yönde ve yüksek düzeyli bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle lise öğrencilerinin nomofobi düzeyleri arttıkça akademik azim düzeyleri azalmaktadır. Yıldız Durak (2019)'ın yapmış olduğu araştırma akademik azim düzeylerinin nomofobi ve akıllı telefon kullanım düzeylerinin yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca yapılan bu araştırmada sınıf tekrarı yapmış olan öğrencilerin nomofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar nomofobi düzeyleri ile akademik azim arasında bir ilişki olduğunu doğrular niteliktedir.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda akademik azim ve nomofobi konusunda yapılacak araştırmalara ve uygulayıcılara çeşitli öneriler getirilmiştir. Buna göre:

- Bu araştırma evrendeki tüm lise türlerinde gerçekleştirilmiş ve Anadolu İmam Hatip Lisesi türündeki öğrenciler ile Anadolu Lisesi öğrencilerinin nomofobi düzeyleri arasında farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul türünün nomofobi üzerindeki etkisinin altında yatan nedenlerin derinlemesine araştırılması önerilir.
- Araştırma sonucuna göre sınıf düzeyi, lise öğrencilerinin akademik azim düzeylerinin farklılaşmasına neden olmamaktadır. Ancak bu sonuç alan yazında örtüşmemektedir. Bu nedenle benzer bir araştırmanın daha geniş bir evrende gerçekleştirilerek her türden okulun araştırmaya katılması ve bu sonucun okul türü ile ilişkili olup olmadığının belirlenmesi sağlanabilir.
- Öğrencilerin nomofobi yaşamalarına neden olan etkenler belirlenerek bu konuda eğitimler ve çeşitli etkinlikler planlanabilir. Bu yolla öğrencilerin akademik azim düzeylerinin de artırılması sağlanacaktır.
- Öğretmenlerin nomofobi kavramına yönelik farkındalığını artırmak adına öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenerek öğrencilerin nomofobi düzeylerinin azaltılmasına yönelik tedbir alınması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adnan, M., & Gezgin, D. M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: Üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49(1), 141-158.
- Bedel, A. (2013). Sınıf tekrarı yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik güdülenme ve kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(200), 111-122.
- Bozgün, K., & Başgöl, M. (2018). Akademik azim ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Sciences*, 6(85), 435-445.
- Buctot, D. B., Kim, N., & Kim, S. H. (2020). The role of nomophobia and smartphone addiction in the lifestyle profiles of junior and senior high school students in the Philippines. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 1-12.
- Demir, E. (2022, 12 09). *Istatistik ders notlarım*. Academia: https://www.academia.edu/30931820/Istatistik_Ders_Notlarim_E_Demir_2017_pdf adresinden alındı

- Erdem, H., Kalkın, G., Türen, U., & Deniz, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde mobil telefon yoksunluğu korkusunun (nomofobi) akademik başarıya etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 923-936.
- Eren, B., Kılıç, Z. N., Günal, S. E., Kircalı, M. F., Öznacar, B. B., & Topuzoğlu, A. (2020). Lise öğrencilerinde nomofobinin ve ilişkili etkenlerin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(2), 133-140.
- Ergin, Z. Ö. (2020). *Lise öğrencilerinin nomofobi düzeylerini etkileyen faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gezgin, D. M., Çakır, O., & Yıldırım, S. (2018). The relationship between levels of nomophobia prevalence and internet addiction among high school students: The factors influencing Nomophobia. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 4(1), 215-225.
- İncirci, A. (2021). Ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarı ve başarısızlığını etkileyen faktörler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 1247-1285.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, A., Balay, R., & Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine ilişkin bilme, uygulama ve eğitim ihtiyacı düzeyleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1229-1259.
- Polat, R. (2017). Dijital hastalık olarak nomofobi. *Yeni Medya Elektronik Dergi - eJNM*, 1(2), 164-172.
- Sağkal, A. S., Soylu, Y., Pamukçu, B., & Özdemir, Y. (2020). Akademik azim ölçeği'nin (AAÖ) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(56), 326-344.
- Sarıbay, B., & Durgun, G. (2020). Dokunmatik Toplumların Fobileri: Netlessfobi, Nomofobi ve Fomo Kavramları Üzerine Bir İçerik Analizi Çalışması. *Journal of Yasar University*, 15((Special Issue)), 280-294.
- Soysal Işıkcı, D. (2022). *Lise öğrencilerinin Toplum 5.0 hakkındaki görüşlerinin analitik düşünme ve akademik azim bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yıldırım, Ç., & Correia, A.-P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130-137.
- Yıldırım, Ç., Sumuer, E., Adnan, M., & Yıldırım, S. (2016). A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*, 32(5), 1322-1331.
- Yıldırım, S., & Kişioğlu, A. N. (2018). Teknolojinin getirdiği yeni hastalıklar: Nomofobi, Netlessfobi, FoMO. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 473-480.
- Yıldız Durak, H. (2019). Investigation of nomophobia and smartphone addiction predictors among adolescents in Turkey: Demographic variables and academic performance. *The Social Science Journal*, 56(4), 492-517.
- Yılmaz, M., Köse, A., & Doğru, Y. B. (2018). Akıllı telefondan yoksun kalmak: Nomofobi üzerine bir araştırma. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology*, 9(35), 31-47.
- Yusnaeni, Y., & Sudirman, S. (2019). Learning Motivationin Biology:Based on Genderand Academic Abilities. *Bioedukasi*, 17(2), 68-74.